УДК 37.014:002(477)

Кропочева Наталія Миколаївна
науковий співробітник відділу науково-реферативної інформації
Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна
vergessmich@mail.ru

ВІДОБРАЖЕННЯ ПУБЛІКАЦІЙ З ПИТАНЬ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В РЕФЕРАТИВНІЙ БД «УКРАЇНІКА НАУКОВА»

Анотація. Проаналізовано масив авторефератів дисертацій з питань загальної середньої освіти і виховання; розглянуто динаміку досліджуваних об'єктів за видовими, тематичними, хронологічними та географічними ознаками за 1998–2012 рр. (за матеріалами реферативної бази даних «Україніка наукова»). Досліджено реферативну інформацію щодо захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук за такими критеріями: належність до певної наукової галузі, наукова спеціальність, місце захисту. Обґрунтовано тезу щодо наявності кореляційних зв'язків показників кількості авторефератів дисертацій і регіональної належності публікацій, які в більшості випадків були підготовлені у великих адміністративних, наукових і культурних центрах України. Наведено кількісні характеристики досліджуваних інформаційних ресурсів, зокрема згруповано й охарактеризовано науково-дослідні установи НАПН і МОН України за кількістю авторефератів, встановлено взаємозв'язки між хронологічними і географічними ознаками досліджуваних об'єктів. Спрогнозовано перспективи подальших наукових розвідок.

Ключові слова: реферативна база даних; автореферат; дисертація; загальна середня освіта.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Дослідженням стану освіти в цілому й окремих її галузей, оцінюванню ефективності діяльності педагогів-дослідників останнім часом приділяється підвищена увага. Зокрема, спостерігається позитивна динаміка кількості публікацій з проблем загальної середньої освіти як пріоритетної галузі сучасного гуманітарного знання. Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» визначено, що «…загальна середня освіта — це цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство,… результатом якого є інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості» [7]. З метою виконання означених завдань і висвітлення результатів цієї діяльності у наукових працях вітчизняних педагогів, зростає значення інформаційних ресурсів, зокрема реферативних баз даних, з допомогою яких здійснюється оперативне інформування широкого кола споживачів інформації про результати наукових досліджень, налагоджується наукова комунікація й орієнтування в різних інформаційних потоках. Їх створення і постійне оновлення є важливим напрямом функціонування національного інформаційного ресурсу, спрямованого на оптимальне забезпечення інформаційних потреб різних категорій користувачів.

На сьогодні реферативна БД «Україніка наукова» є невід'ємною складовою національного інформаційного ресурсу, який відображає українські наукові публікації з широкого спектру суспільних, гуманітарних та природничих наук.

Масиви вторинної наукової інформації слугують інструментом дослідження сучасного стану й тенденцій розвитку перспективних напрямів науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сучасного стану і визначення перспектив проведення бібліографічних, наукометричних та інформетричних досліджень реферативних ресурсів в Україні постійно перебуває в полі зору науковців,

© Н.М.Кропочева, 2014.

що зумовлено необхідністю визначення кількісних закономірностей документальних інформаційних потоків, параметрів та тематичних зв'язків між складовими документального потоку.

З часу створення БД «Україніка наукова» українськими вченими, зокрема І. Балагурою [5], С. Добровською [5], С. Кириленко [5], Н. Зайченко [6] та ін. досліджувалися пріоритетні напрями розвитку науки шляхом аналізу публікацій, прореферованих в БД. За результатами досліджень було встановлено, що найбільша кількість публікацій належить до соціальних і гуманітарних наук, на другому місці — природничі науки, на третьому — технічні. Необхідно наголосити, що саме завдяки інформаційній співпраці між Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) і Державною науково-педагогічною бібліотекою України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), розділ «Культура. Наука. Освіта» перетворився на потужний галузевий сегмент реферативної БД «Україніка наукова» і займає одне з перших місць серед галузевого розподілу всіх прореферованих видань і публікацій в БД.

У 2012 р. в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розпочато науково-дослідну роботу за темою «Наукова організація інформаційної діяльності галузевого бібліотечного комплексу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського». У 2014 р. у межах вищезазначеної НДР (напрям ІІ «Визначення перспективних напрямів розвитку інформаційної діяльності галузевого бібліотечного комплексу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського» піднапрям 2.2 «Дослідження ефективності інформаційної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як галузевого бібліотечного комплексу» було проведено бібліометричне дослідження повноти опублікування реферативної інформації з питань педагогіки, психології та освіти. Зокрема, слід відзначити статтю Т. Букшиної «Бібліометричний аналіз публікацій з питань дошкільної освіти і виховання в загальнодержавній реферативній БД «Україніка наукова» за 1998–2012 рр.» [2]. Тематично перетинається з нею публікація О. Годз, у якій висвітлено результати аналізу наукових досліджень з проблем виховання в початковій школі в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» [4]. У працях вищезгаданих науковців узагальнено статистичні показники, простежено динаміку кількості авторефератів дисертацій за окремі роки, виявлено наукові установи, ВНЗ, які мають високий рівень захисту дисертацій з означених питань. Актуальність зазначених досліджень зумовлена відсутністю комплексних досліджень цього сегмента інформаційного ресурсу, потребою у вивченні кількісних параметрів стану інформаційного забезпечення педагогічної науки в Україні.

З певною мірою впевненості можна стверджувати, що тема зазначеної статті є логічним продовженням тематики вищеназваних публікацій.

Мета статті. Сучасний стан дослідження інформаційного наповнення БД «Україніка наукова» прогнозовано викликає виникнення проблеми визначення кількісного розподілу публікацій з напряму загальної середньої освіти і встановлення представництва авторефератів дисертацій у сегменті загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова». Вочевидь стає актуальним аналіз не лише охарактеризувати кількісні показники наукових публікацій з питань означеної тематики кількісних параметрів, але прогнозування тенденцій, характерних для встановлення кореляційних залежностей між хронологічними, географічними та тематичними ознаками досліджуваних об’єктів.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час проведення констатувального етапу дослідження було використано вибірковий метод, метод контент-аналізу, статистичний і факторний методи; логічні методи теоретичного аналізу: порівняння, узагальнення, сходження від абстрактного до конкретного.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Загальнодержавна реферативна база даних «Україніка наукова» є національним ресурсом, оскільки основним завданням її створення, поповнення та функціонування є досягнення повного відображення друкованих наукових праць учених України з усіх галузей знання. Вона містить реферативну інформацію про всі види первинних документів: серіальні (періодичні і продовжувані видання), матеріали наукових конференцій, збірники наукових праць, наукові монографії, довідники й словники, посібники для ВНЗ, автореферати дисертацій тощо. З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в НБУВ накопичено найбільш повний перелік робіт вітчизняних вчених з питань освіти взагалі, і загальної середньої освіти зокрема.

На початку моніторингового дослідження шляхом послідовного вибору пошукових елементів: розширеного пошуку, індексом рубрикатора НБУВ, видового розподілу публікацій, з використанням можливостей стандартного пошуку необхідних об’єктів Windows у тексті, що дозволило виключити позиції, які дублюються, було сформовано остаточний перелік з 7041 документа з питань загальної середньої освіти і виховання за 1998–2012 рр., у тому числі:

- 1708 рефератів дисертацій на здобуття вченого звання кандидата або доктора наук (24,2 % від загальної кількості);
- 1257 рефератів книжкових видань (17,9 % від загальної кількості);
- 110 реферативних записів на статі із збірників наукових праць (1,6 % від загальної кількості).
- 3966 реферативних записів на наукові статті періодичних і продовжуваних видань (56,3 % від загальної кількості).

За кількістю авторефератів дисертацій, внесених до реферативної бази даних за досліджуваний період, спостерігаємо високий рівень представлення саме цього сегмента.

Використовуючи метод підрахунку дисертацій (кількісний метод), проаналізовано представлені автореферати дисертацій за такими параметрами:

- загальна кількість дисертацій за роками;
- розподіл за науковими напрямами;
- розподіл за науковими спеціальностями;
- територіальний розподіл;
- дисертаційна активність наукових установ і ВНЗ України.

Розподіл авторефератів дисертацій за хронологічними ознаками виявив таку динаміку кількості дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, що наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Загальна кількість дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата та доктора наук, які були захищені за 1998–2012 рр.

Рік	Кількість	%
1998	24	1,4
1999	54	3,2
2000	100	5,9
2001	89	5,2
2002	98	5,7
2003	108	6,3
2004	113	6,6
2005	146	8,5
2006	136	8,0
2007	142	8,3
2008	120	7,0
2009	148	8,7
2010	149	8,7
2011	150	8,8
2012	131	7,7
Всього	1708	100

Як бачимо, максимальна кількість захищених дисертацій припадає на 2011 рік. Найменшу кількість дисертацій зафіксовано в 1998 році. Позитивні зміни і стабільна тенденція до зростання кількості дисертацій спостерігається в 2002–2007рр. У 2008 і 2012 рр. відчутний спад дисертаційної активності — відповідно на 7 % і 7,7 %.

На рис. 1 показано розподіл авторефератів на здобуття ступеня кандидата наук за роками: можна відмітити чітко окреслену тенденцію до зростання кількості дисертацій, хронологічні межі яких визначаються 2001–2004 рр.

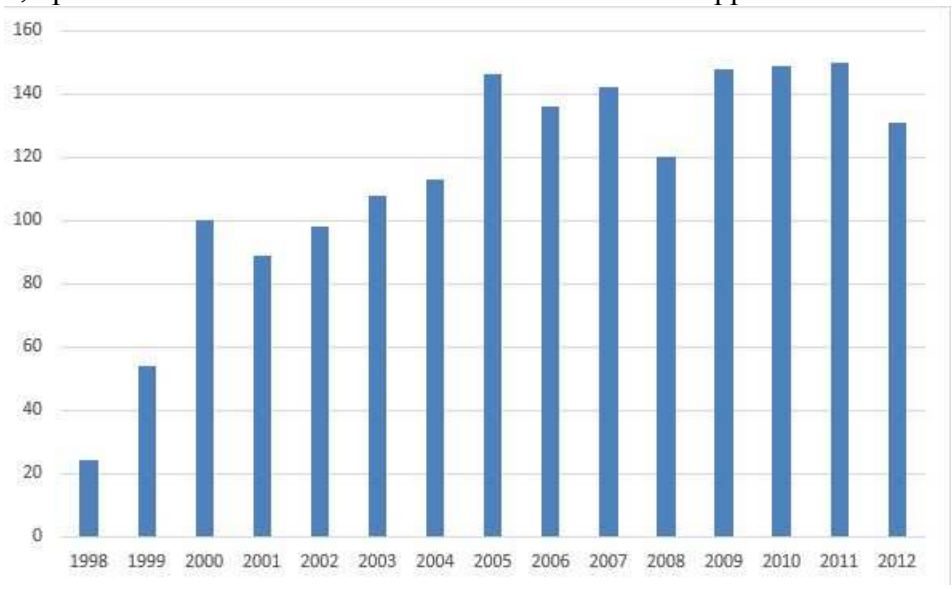

Рис. 1. Динаміка захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук

У 2000–2001 рр. було виявлено 98–100 авторефератів дисертацій, у 2006–2008 рр. — відповідно 120–140. Найбільшу кількість реферативних записів зафіксовано у 2005, 2009, 2010 та 2011 рр.

Компаративний аналіз кількості авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з питань загальної середньої освіти і виховання виявив такий кількісний розподіл за 32 спеціальностями [9], за якими відбувався захист (рис. 2).

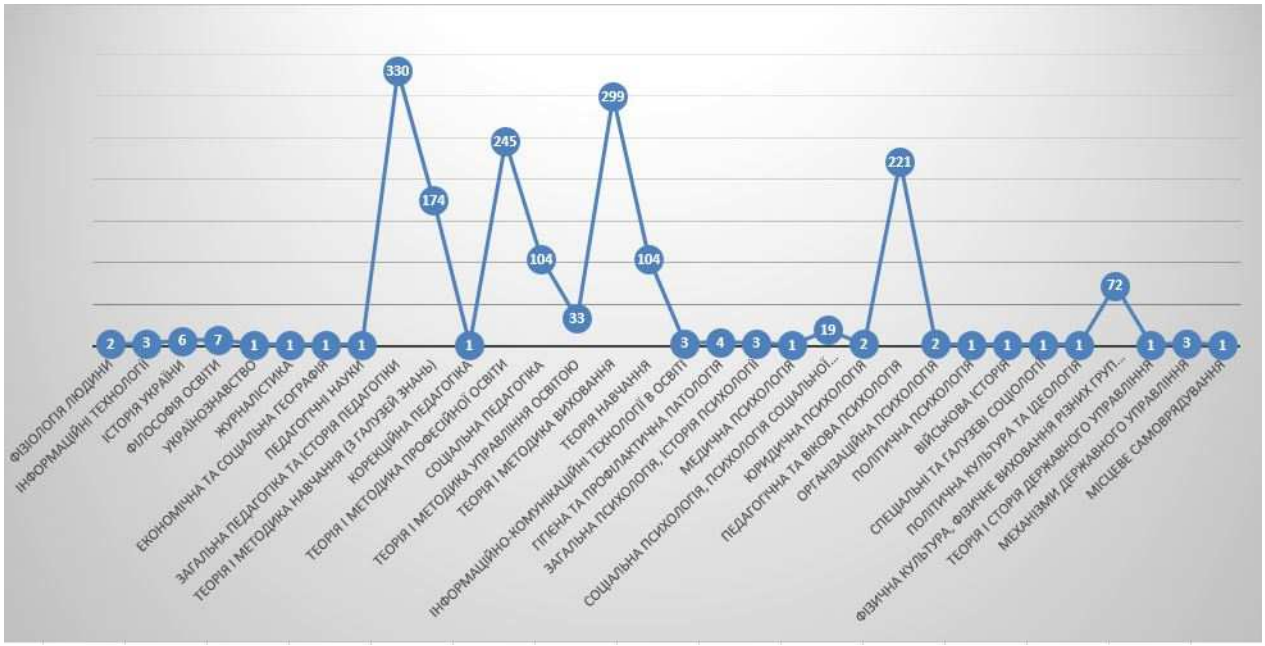

Рис. 2. Кількісний розподіл авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук за науковими спеціальностями, представлених в РБД «Україніка наукова»

З огляду на статистичні показники розподілу дисертацій за вказаними критеріями, можна стверджувати про наявність стійких залежностей між кількістю дисертацій за певною спеціальністю і вищим навчальним закладом, зокрема: за спеціальністю 13.00. 01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» за досліджуваний період найбільшу кількість дисертацій було захищено:

- у Харківському державному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди — 47;
- у Луганському державному педагогічному університеті ім. Т. Г. Шевченка — 40;
- в Інституті педагогіки НАПН України — 38 дисертацій.

Аналіз статистичних показників дозволяє простежити ґенезу представлення ВНЗ в кількісному, тематичному та регіональному вимірах.

У межах спеціальності 13.00.07 «Теорія і методика виховання» найбільшу кількість дисертацій захищено:

- в Інституті проблем виховання НАПН України — 100,
- у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля — 100;
- у Тернопільському державному педагогічному університеті ім. Володимира Гнатюка — 45.

Стосовно спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» відзначено, що в цьому сегменті представлено чотири провідні науково-дослідні установи НАПН України, а саме:

- Інститут вищої освіти — 32;
- Інститут професійно-технічної освіти — 22;
- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих — 9;
- Інститут проблем виховання — 1.

Попри це, представлено ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» (6 дисертацій), у складі якого функціонує ЦІППО, у якому було захищено 10 дисертацій. Слід зазначити, що серед 245 дисертацій зазначеної спеціальності в РБД було виявлено 6 дисертацій з питань загальної середньої освіти Класичного приватного університету м. Запоріжжя.

З 221 авторефератів дисертацій за спеціальністю 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія», відображених в РБД «Україніка наукова», захищено:

- в Інституті психології ім. Г. С. Костюка НАПН України — 86;
- в НПУ ім. М. П. Драгоманова — 45;
- в ПНПУ ім. К. Д. Ушинського — 19;
- у Прикарпатському національному Університету ім. В. Стефаника — 18.

Доцільно виділити у цій вибірці Національну академію державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, яку презентовано 2 авторефератами дисертацій.

Щодо кількісних показників розподілу дисертацій за спеціальністю 13.00.05 «Соціальна педагогіка» відзначимо НПУ імені М. П. Драгоманова — 56 авторефератів і Луганський державний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка — 25 авторефератів.

Розподіл дисертацій за спеціальністю 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» дає можливість виявити певну особливість: захист всіх дисертацій цієї групи відбувався на базі спеціалізованих вищих навчальних закладів.

Отже, у РБД «Україніка наукова» сформовано структурований пласт реферативної інформації з питань не тільки педагогічних і психологічних дисциплін, а і з біологічних, технічних, правових аспектів педагогічної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів.

Регіональний розподіл авторефератів дисертацій показав, що захист значної кількості публікацій в РБД «Україніка наукова» спостерігається здебільшого у великих адміністративних, наукових і культурних центрах України, що є цілком прогнозованим і закономірним явищем. Чотири регіональних центри (Київ, Харків, Луганськ, Одеса) здійснюють підготовку і захист більше 72,8 % усіх дисертаційних досліджень. Так, за п’ятнадцять років розширилася географія представництва регіонів у загальній сукупності аналізованих публікацій. Це частково пов’язано зі зміною статусу вищих навчальних закладів, зміною рівня акредитації, трансформації ВНЗ в університети й академії. Так, після 2005 року значно зросла частка Вінниці, Тернополя, Житомира та Чернігова в загальній кількості авторефератів дисертацій (табл. 2).

Таблиця 2

Статистичний розподіл авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук за науково-дослідними установами і ВНЗ України, розміщених в РБД «Україніка наукова» за 1998–2012 роки

№ п/п	Назва установи, вищий навчальний заклад	Кількість

1	Інститут вищої освіти НАПН України (Київ)	35
2	Інститут географії НАН України (Київ)	1
3	Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (Київ)	1
4	Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (Київ)	3
5	Інститут історії НАН України (Київ)	1
6	Інститут педагогіки НАПН України (Київ)	144
7	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (Київ)	30
8	Інститут проблем виховання НАПН України (Київ)	115
9	Інститут професійно-технічної освіти НАПН України (Київ)	24
10	Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (Київ)	100
11	Інститут соціальної та політичної психології (Київ)	3
12	Інститут спеціальної педагогіки НАПН України (Київ)	1
13	Бердянський державний педагогічний університет	1
14	Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського	30
15	ВНЗ «Університет економіки та права «Крок»	1
16	Волинський національний університет ім. Л. Українки	20
17	ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»	2
18	ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»	1
19	ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» (Київ)	71
20	ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім.. К. Д. Ушинського» (Одеса)	40
21	ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» (Івано-Франківськ)	48
22	Державна установа «Інститут гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва АМН України»	4
23	Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту	3
24	Донецький державний університет управління	1
25	Донецький національний університет	2
26	Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка	11
27	Житомирський державний університет ім. І. Франка	31
28	Запорізький державний університет	1
29	Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка	27
30	Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)	8
31	Київський національний університет культури і мистецтв	21
32	Київський національний університет ім. Тараса Шевченка	24
33	Київський університет ім. Бориса Грінченка	7
34	Київський державний лінгвістичний університет	1
35	Криворізький державний педагогічний університет	26
36	Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка	86
37	Львівський державний університет фізичної культури	24

38	Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН України (Київ)	1
39	Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького	2
40	Миколаївський державний університет ім. В. О. Сухомлинського	12
41	Харківський національний аграрний університет	1
42	Національний університет «Львівська політехніка»	1
43	Національна академія державного управління при Президентові України (Київ)	3
44	Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького (Хмельницький)	3
45	Національний університет внутрішніх справ (м. Харків)	1
46	Національний університет біоресурсів і природокористування України	3
47	Національний університет ім. М. П. Драгоманова (Київ)	257
48	Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ)	14
49	Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова	4
50	Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка	12
51	Рівненський державний гуманітарний університет	8
52	РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» (Ялта)	10
53	Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (Луганськ)	68
54	Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка	7
55	Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка	71
56	Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків)	1
57	Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини	8
58	Харківська державна академія фізичної культури	11
59	Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди	115
60	Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна	17
61	Херсонський державний педагогічний університет	27
62	Херсонський національний технічний університет	1
63	Хмельницький національний університет	3
64	Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т. Шевченка	34
65	Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького	3
66	Черкаський державний технологічний університет	2
	Всього	1648

Ранговий аналіз 1648 авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук визначив групи науково-дослідних установ НАПН України і ВНЗ, дисертаційна активність яких на порядок вище, ніж у інших науково-дослідних установах:

- до першої групи відносяться п’ять науково-дослідних установ і ВНЗ: Національний університет ім. М. П. Драгоманова (Київ) (257), Інститут педагогіки НАПН України (Київ) (144), Інститут проблем виховання НАПН України (Київ) (115), Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди (115), Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (100);

– до другої групи входять три ВНЗ, активність яких складає від 50 до 100 дисертацій: Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка (86), ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (71), Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (Луганськ) (68). До третьої групи входять 56 науково-дослідних установ України і ВНЗ, в активі яких — від 1-єї до 35-ти дисертацій.

Зауважимо також, що в РБД «Україніка наукова» відображено автореферати дисертацій 10 установ НАПН України: Інституту педагогіки, Інституту проблем виховання, Інституту психології ім. Г. С. Костюка, Інституту спеціальної педагогіки, Інституту вищої освіти, Інституту професійно-технічної освіти, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих, Інституту соціальної та політичної психології, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», (32 %) від загальної кількості дисертацій на здобуття звання кандидата наук.

Максимальну кількість дисертацій було захищено в Інституті педагогіки НАПН України (144), Інституті проблем виховання НАПН України (115), Інституті психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (100).

Так, 144 автореферати дисертацій Інституту педагогіки НАПН України диференційовано за такими напрямами: 13.00.02 «Теорія і методика навчання» (з галузей знань) — 62; 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» — 38; 13.00.09 «Теорія навчання» — 30; 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» — 12.

Відмінності в ранжуванні кількості авторефератів наукових установ і ВНЗ в столичному і східному регіонах обумовлені традиційно сильною академічною традицією, рівнем професійної підготовки фахівців.

За результатами аналізу кількісних показників дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук у межах досліджуваного періоду, нами виявлено 60 авторефератів дисертацій з питань загальної середньої освіти і виховання (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл кількості дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, які були захищені за 1998–2012 рр.

Рік	Кількість	%
1998	1	1,7
1999	2	3,3
2000	5	8,3
2001	2	3,3
2002	2	3,3
2003	3	5
2004	4	6,7
2005	5	8,3
2006	5	8,3
2007	5	8,3
2008	3	5
2009	4	6,7
2010	2	3,3
2011	7	11,8

2012	10	16,7
Всього:	60	100

Як бачимо, найбільшу кількість докторських дисертацій, відображених в РБД «Україніка наукова», було захищено в 2004–2007 рр., у 2009 р. й у 2011–2012 рр.

Розподіл дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук за науковими спеціальностями показав, що найбільше дисертацій захищено за спеціальністю 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки», що є закономірним і для дисертацій на здобуття звання кандидата наук. Відповідно другу і третю позиції розділяють спеціальності 13.00.02 «Теорія і методика навчання» (з галузей освіти) і 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» (рис. 3).

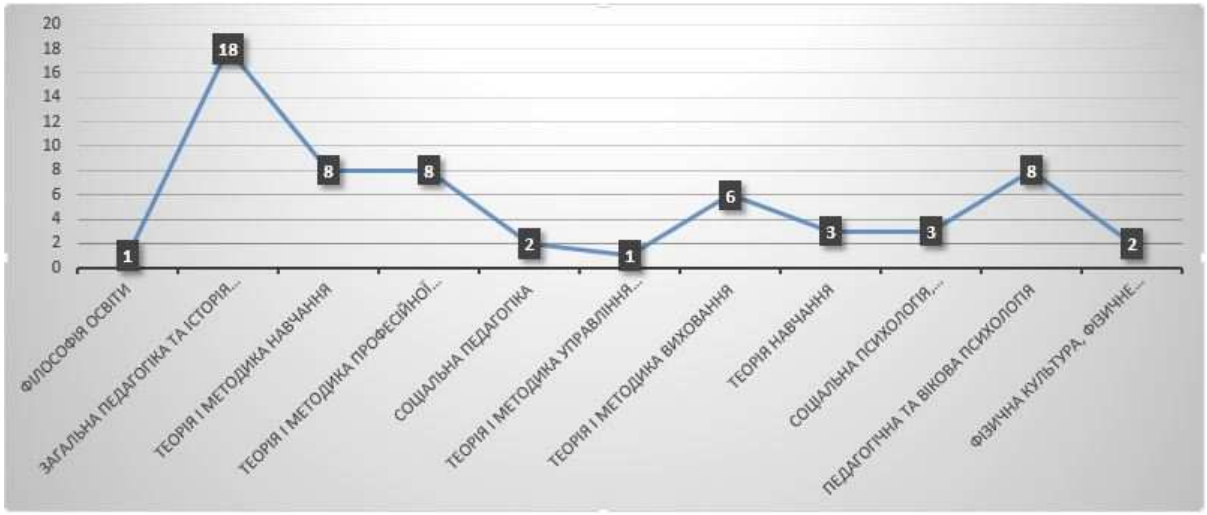

Рис. 3.Статистика розподілу авторефератів докторських дисертацій за науковими спеціальностями, представлених у РБД «Україніка наукова»

Статистичні дані (табл. 4) щодо частки авторефератів за науково-дослідними установами і вищими навчальними закладами свідчать про високу дисертаційну активність Інституту педагогіки НАПН України — 14, Інституту психології ім. Г. С. Костюка — 4, Луганського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка — 8 (табл. 4).

Таблиця 4

Статистичний розподіл авторефератів дисертацій на здобуття звання доктора наук за науково-дослідними установами і ВНЗ України, розміщених в РБД «Україніка наукова» за 1998–2012 рр.

№ п/п	Назва установи, вищого навчального закладу	Кількість
1	Інститут педагогіки НАПН України (Київ)	14
2	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (Київ)	2
3	Інститут проблем виховання НАПН України (Київ)	1
4	Інститут професійно-технічної освіти НАПН України (Київ)	3
5	Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (Київ)	4
6	ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» (Київ)	1
7	ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського» (Одеса)	1

8	Класичний приватний університет (Запоріжжя)	1
9	Київський національний університет ім. Тараса Шевченка	2
10	Київський державний лінгвістичний університет	1
11	Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка	8
12	Національний університет внутрішніх справ (м. Харків)	1
13	Національний університет біоресурсів і природокористування України	3
14	Національний університет ім. М. П. Драгоманова (Київ)	5
15	Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ)	2
16	Східноукраїнський національний університет імені В. Даля (Луганськ)	1
17	Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка	2
18	Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди	7
19	Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича	1
	Всього	60

Частка докторських дисертацій, розміщених в РБД «Україніка наукова» складає 3,6 % від загальної кількості авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук.

Якщо на початку 90-х років більшість дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук були історичної або класично-дидактичної тематики, то в 2005–2012 рр. прослідковується тенденція дослідження інтеграційних процесів в освітній сфері, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання і виховання, здоров’язбережувальних технологій, стандартизації, екологізації та гуманітаризації освіти.

4. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За результатами проведеного дослідження інформаційного масиву реферативної бази даних «Україніка наукова» за період 1998–2012 рр. нами встановлено, що захист і представлення результатів дисертаційних досліджень в РБД «Україніка наукова» мали певні періоди підйому і спаду, що пов’язано з об’єктивними причинами (становленням законодавчо-нормативної бази з питань освіти, фінансуванням наукових досліджень, проблемами організаційного, планового характеру). Так, за п’ятнадцять років розширилася географія представництва регіонів у загальній сукупності авторефератів дисертацій, що частково пов’язано зі зміною статусу вищих навчальних закладів, зміною рівня акредитації, трансформації ВНЗ в університети й академії.

Результати статистичного аналізу дисертаційних досліджень дозволила виявити кількісні характеристики публікацій, а також встановити кореляційні зв'язки між досліджуваними об'єктами; констатувати необхідність впровадження результатів досліджень у процеси планування, прогнозування напрямів підготовки майбутніх педагогів та економічного забезпечення цих процесів.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні стану відображення в наукометричних базах даних Web of Science і SciVerse Scopus публікацій українських учених з питань загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баркова О. В. Сетевая технология кооперативного наполнения базы данных «Рефераты научных изданий Украины» / О. В. Баркова // Науково-технічні бібліотеки в єдиному інформаційному просторі України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 13–16 черв. 2000 р.). — К., 2000. — С. 130–136.
2. Букшина Т. Ф. Бібліометричний аналіз наукових публікацій з питань дошкільної освіти і виховання в загальнодержавній реферативній БД «Україніка наукова» (1998–2012 рр.) / Т. Ф. Букшина // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне фахове видання. — 2014. — Том 40, № 2. — С. 135–150. Електрон. дані. — Режим доступу до журн. : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/967/755#.U99FiKPfDIU. — Назва з екрана.
3. Воронов В. І. Розвиток державної автоматизованої системи моніторингу науково-технологічної діяльності України / В. І. Воронов, С. О. Єфанов, О. П. Токар // Глобальний інформаційний простір: ресурси, технології, інновації : тези доп. та повідомл. — К. : УкрІНТЕІ, 1998. — С. 15–18.
4. Годз О. В. Аналіз відображення наукових досліджень з проблем освіти і виховання в початковій школі в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» / О. В. Годз // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне фахове видання. — 2014. – Том 41, № 3. — С. 248–255. — Електронні дані. — Режим доступу до журн. : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1020#.U99NP6PfDIU. — Назва з екрана.
5. Добровська С. В. «Інформаційні технології» у реферативній базі даних «Україніка наукова» / С. В. Добровська, С. Е. Кириленко, І. В. Балагура // Бібліотечний вісник. — 2012. — № 4(210). —С. 12–17.
6. Зайченко Н. Я. Выявление приоритетных направлений развития науки путем анализа научных публикаций, прореферированных в УРЖ «Джерело» на протяжении 1999–2002 гг. / Н. Я. Зайченко // Библиотеки национальных академий наук: Проблемы функционирования, тенденции развития. — К., 2003. — Вып. 2. — С. 49–59.
7. Закон України «Про загальну середню освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1999. — № 28. — С. 26.
8. Наукометричний моніторинг наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери України / [Кавуненко Л. П., Хоревін В. І., Кострица О. П., Левченко О. Г.] // Наука України у світовому інформаційному просторі. — К., : Академперіодика, 2010. — Вип. 3.— С. 71–81.
9. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей [Електронний ресурс] : (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 1462 від 21.12. 2012): наказ М-ва освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 № 1057 // Верховна Рада України : [офіційний веб-портал]. — Електрон. дані. — К., 2011. — Режим доступу : htpp: //zakon4.rada.gov.ua/laws/show/zl133/page. — Назва з екрана.
10. Ржевцева Н. Л. Международная конференция КрыМиКо в наукометрических базах данных / Н. Л. Ржевцева, А. В. Васильев // 22-я Международная Крымская конференція «СВЧ-техника и телекоммуникационные технологии», (КрыМиКо 2012) : материалы конф., 10–14 сент. 2012 г.,Севастополь / Севастоп. нац. техн. ун-т [и др.]. – Севастополь, 2012. – Т. 1. – С. 22–27. — Библиогр. в конце ст. (5). — ISBN 978966-335-371-5.

Матеріал надійшов до редакції 05.11.2014 р.

ОТОБРАЖЕНИЕ ПУБЛИКАЦИЙ ПО ВОПРОСАМ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В РЕФЕРАТИВНОЙ БД «УКРАИНИКА НАУЧНАЯ»

Кропочева Наталия Николаевна
научный сотрудник
Государственная научно-педагогическая библиотека Украины им. В. А. Сухомлинского,г. Киев, Украина
vergessmich@mail.ru

Аннотация. Проанализирован массив авторефератов диссертаций по вопросам общего среднего образования и воспитания; рассмотрена динамика исследуемых объектов по видовым, хронологическим и географическим признакам за период 1998–2012 гг. (по материалам реферативной базы данных «Украиника научная»). Исследована реферативная

информация по защите диссертаций на соискание ученых степеней кандидата и доктора наук по следующим критериям: принадлежность к определенной научной области, научная специальность, место защиты. Обоснован тезис о наличии корреляционных связей количества авторефератов диссертаций и региональной принадлежности публикаций, которые в большинстве случаев были подготовлены в крупных административных, научных и культурных центрах Украины. Приведены количественные характеристики исследуемых информационных ресурсов, в том числе охарактеризованы и сгруппированы научно-исследовательские учреждения АПН и МОН Украины по количеству авторефератов, установлены взаимосвязи между географическими и тематическими признаками исследуемых объектов.

Ключевые слова: реферативная база данных; реферат; диссертация; общее среднее образование.

PRESENTATION OF PUBLICATIONS ON ISSUES OF THE GENERAL SECONDARY EDUCATION IN ABSTRACT DB "UKRAINIKA SCIENTIFIC"

Nataliia M. Kropocheva
researcher
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine
vergessmich@mail.ru

Abstract. In the article there are analyzed the abstracts of theses on general secondary education and training. The dynamics of the objects on the species, thematic, chronological and geographical features in the period 1998-2012 (based on abstract database "Ukrainika scientific") is analyzed. It was researched abstract information on defending the thesis for a candidate and doctorate degree on the following criteria: membership of a particular scientific field, the scientific profession, place of protection. Thesis is grounded on the presence of correlations number of abstracts of dissertations and regional association publications, most of which were produced in large administrative, scientific and cultural centers of Ukraine.

Keywords: abstract database; abstract; general secondary education.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Barkova O. V. Net's technology of cooperative filling framework data "Abstracts of scientific publications in Ukraine" / O. V. Barkova // Scientific and technical libraries in a single information space of Ukraine: pproceedings of the international conference, (Kiev, 13–16. 06. 2000). — K. 2000. — S. 130–136 (in Russian).
2. Bukshyna T. F. Bibliometric analysis of scientific publications in the field of pre-school education and training in the national database a summary "Ukrainika research" (1998–2012) / T. F. Bukshyna // Information technologies and learning tools, electronic issue. 2014. — Volume 40, № 2. — S. 135–150. [online]. — Available from : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/967/755#.U99FiKPfDIU. . — The name of the Screen (In Ukrainian).
3. Voronov V. I. V. Development of the state automated system monitoring of scientific and technological activities Ukraine / V. Voronov, S. O. Yefanov, A. P. Tockar // Global Information Space: resources, technology innovation : Theses. and messages. — K : UkrISTEI, 1998. — S. 15–18 (in Ukrainian).
4. Godz O. V. Analysis of display of scientific research on education and training in primary school in a summary nationwide database "Ukrainika scientific" [online] / O. V. Godz // Information technologies and learning tools, electronic issue. — 2014. — Volume 41, № 3. — P. 248–255. — Available from : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1020#.U99NP6PfDIU. — The name of the screen (in Ukrainian).
5. Dobrovska S. "Information Technology" in a summary database "Ukrainika scientific" / S. V Dobrovska, S. E. Kirilenko, I. V. Balagura // Library Journal. — 2012. — № 4 (210). — S. 12–17 (in Ukrainian).
6. Zaychenko N. Y. Identification of priority directions of science by analyzing scientific publications, abstracts of a journal "Dzherelo" during 1999–2002. / N. Y. Zaychenko // Libraries National Academies

of Science: Problems of functioning, development trends. — K., 2003. — Vol. 2. — S. 49–59 (in Russian).
7. Law of Ukraine "On General Secondary Education" // Gazette of the Supreme Council (BD). — 1999. — № 28. — S. 26 (in Ukrainian).
8. Scientometrics monitoring scientific periodicals socio–humanitarian sphere Ukraine / [Kavunenko L.P., Horevin V. I., Kostrytsya O. P., Levchenko O. G.] // Science of Ukraine in the global information space. — K. : Academperiodica, 2010. — Vol. 3. — S. 71–81 (In Ukrainian).
9. On approving the list of scientific specialties [online] (As amended by Decree of the Ministry of Education, Youth and Sports of number 1462 from 21.12. 2012): the order of Ministry of Education, Youth and Sports of Ukraine 14.09 .2011 № 1057 // Parliament of Ukraine: [official web portal]. — K., 2011. — Available from : htpp: //zakon4.rada.gov.ua/laws/show/zl133/page — name on the screen (in Ukrainian).
10. Rzhevtseva N. L. International Conference in the Crimea in scientometric databases / N. L. Rzhevtseva, A. V. Vasilyev // 22th International Crimean Conference "Microwave & Telecommunication Technology" (CriMiCo 2012): Materials conf., Sept. 10–14. 2012, Sevastopol / Sevastop. nat. tehn. Univ [et al.]. — Sevastopol, 2012. — Vol. 1. — P. 22–27. — Bibliography. at the end of Art. (5). — ISBN 978966–335–371–5 (in Ukrainian).